

P. 84, 14. नात्ययं च व्ययं कुर्यात् Kām. Nitis. 5, 77. व्ययं व्यथा Rīśa-Tar. 4, 661. कश्चिदायस्यार्थेन — व्ययः संशोध्यते तव wird der Aufwand bestritten? MBh. 2, 204. तेन सर्वव्ययसंप्रुद्धिः संपद्यते PAÑĀT. 251, 16. कुटुम्बार्थे कृता व्ययः M. 8, 166. कश्चिन्न पाने मृते वा क्रीडासु प्रमदासु च । प्रतिज्ञानति पूर्वाह्णे व्ययं व्यसनं तव ॥ Ausgaben für MBh. 2, 203. समुत्थान° M. 8, 287. ताम्बूलादि° KATHĀS. 57, 149. भोजन° Hit. 98, 17. गृह° PAÑĀT. 251, 18. स्वल्प° Spr. 2222. 5394. Hit. 46, 8 °व्यये mit Johns. zu lesen). घनि° Spr. (II) 154. 1959. Hit. 104, 15. घनसू° adj. Rīśa-Tar. 8, 733. नित्यव्याया adj. Spr. 3132. घर्घ्यायात्रानुमितव्ययस्य राघोः so v. a. Veransgabung alles Geldes Ragh. 3, 12. कुड्य° Kosten Jāñ. 2, 223. Mittel zum Aufwand, Geld 2, 276. — c) Declination (durch Casus) Nir. 1, 8. 5, 23. — d) Bez. des 20ten Jahres im 60jährigen Jupiter-cycclus Varāh. Bh. S. 8, 36. Verz. d. Oxf. H. 331, b, 8 v. u. — e) N. pr. eines Schlangendämons MBh. 1, 2157. घ्र° ed. Bomb. — 3) m. n. in der Astrol. Bez. des 12ten Hauses Varāh. Bh. S. 40, 4. Laghu°. 1, 15 in Ind. St. 2, 284. Bh. 1, 16. 2, 18. 5, 10. 6, 4. 9, 6. 11, 6. °गृह 4, 20. °भवन 7, 3. °स्थान Verz. d. Oxf. H. 330, b, 36. fg. °भावचित्ता Verz. d. B. H. No. 878. — Vgl. घ्र°.

व्ययक (von व्यय) adj. der die Ausgaben besorgt Kām. Nitis. 12, 45.

व्ययकर् nom. ag. (f. ई) dass. MBh. 2, 1294. धन° Geld verschwendend Varāh. Bh. S. 103, 12.

व्ययकर्मन् n. das Amt des Zahlmeisters, dessen, der die Ausgaben besorgt, Jāñ. 1, 321. R. 2, 1, 19.

व्ययगत adj. verarmt MBh. 13, 840. v. l. für व्ययगुण.

व्ययगुण adj. verschwenderisch, der sein Vermögen verausgabt hat MBh. 13, 840.

व्ययन (von 3. इ mit वि) n. 1) das Weggehen, Trennung RV. 10, 19, 5. — 2) Verbrauch, Verschwendung Kīlāñakra 5, 207.

व्ययवत् (von व्यय) adj. 1) unvollständig RV. Prāt. 11, 31. — 2) viel ausgehend: निराया व्ययवत्तश्च (so ist zu lesen) Jāñ. 2, 268. — 3) doléniert VS. Prāt. 2, 26.

व्ययशील adj. verschwenderisch Spr. (II) 114. (I) 2911. Mār. P. 81, 14.

व्ययसह adj. Ausgaben vortragend, unerschöpflich: कोश Kām. Nitis. 4, 63.

व्ययसहिष्णु adj. Verluste ertragend, aus Verlusten sich Nichts machend: तय° Kām. Nitis. 18, 11. fg.

व्ययिन् (von व्यय) adj. zu Grunde gehend: उदय° (das suff. gehört zu beiden Wörtern) der da steigt und fällt Spr. 2560. — Vgl. घ्र°.

व्ययीकर् (व्यय + 1. कर्) opfern, hingeben: °कृताङ्ग Rīśa-Tar. 4, 308. verausgaben, vorthun, verschleudern: °चक्रे 8, 1957. KATHĀS. 57, 117. °कृत्य 21. 53, 163. °कृत Kām. Nitis. 13, 66. Rīśa-Tar. 4, 682.

व्ययै (2. वि + घर्क) adj. mit Ausschluss der Sonne Varāh. Bh. 2, 15.

व्यया (2. वि + घर्षा) adj. wasserlos Kīti. Ça. 24, 6, 32. 36. PAÑĀT. Ba. 25, 13, 1. Līti. 10, 18, 13. व्ययश्च nach P. 7, 2, 24 partic. von घर्द् mit वि.

व्ययर्थ (2. वि + घर्थ) adj. (f. घा) 1) zwecklos, unnütz, nutzlos, vergeblich: यत्प्रयोजनमन्यं स्यादर्थं तत् Prātīpar. 65, a, 9. MBh. 3, 13355. 7, 4257. R. 3, 41, 39. 4, 5, 28. 5, 9, 40. 29, 13. 6, 50, 31. Ragh. 7, 2. 14, 41. Kumāras. 3, 75. Spr. (II) 2377. (I) 1966. KATHĀS. 7, 52. Mār. P. 116, 58

VI. Theil.

(व्ययर्थ gedruckt). 134, 38. fg. Sām. D. 45, 10. Rīśa-Tar. 1, 323. 4, 614. Çāñ. zu Bh. Ār. Up. 8. 202. PAÑĀT. 2, 2, 66. Bhāg. P. 1, 16, 10. 3, 9, 9. 4, 9, 34. 11, 22, 38. PAÑĀT. 93, 17. 94, 24. 134, 14. SARVADARÇANAS. 6, 11. Schol. zu Taitt. Prāt. 1, 21 u. s. w. zu P. 1, 2, 54. तस्य फलं जन्मनो व्ययर्थम् so v. a. तस्य जन्म व्ययर्थम् Spr. (II) 2984. व्ययर्थम् adv. unnützer Weise, vergeblich 2670. KATHĀS. 22, 92. PAÑĀT. 1, 2, 15. PAÑĀT. ed. orn. 21, 5. unverrichteter Sache Spr. 2183. — 2) des Besitzes —, des Geldes beraubt Spr. (II) 3068. — 3) entblösst von (instr.): इव्यपरिमहैः Āpast. 2, 26, 17. — 4) sinnlos, widersinnig, einen Widerspruch enthaltend Kīvāid. 3, 131. Verz. d. Oxf. H. 207, a, 16. शब्द Hāriv. 13607. °नामन् und °नामक so v. a. einen Namen führend, der mit dem Wesen des Genannten im Widerspruch steht (Gegens. घनर्थ), MBh. 5, 4529. 4545. व्यर्थ allein dass. 8, 339 (व्यर्थः mit der ed. Bomb. zu lesen). — Vgl. वैपर्य्य.

व्यर्थक adj. = व्यर्थ 1) R. 5, 15, 4. AK. 3, 5, 4.

व्यर्थता (von व्यर्थ) f. 1) Zwecklosigkeit, Nutzlosigkeit: उपदेश° Kusum. 37, 19. व्यर्थता याति PAÑĀT. 128, 1. गतः 215, 22. किमपाता व्यर्थता नीयते so v. a. verfehlt seinen Zweck, wird unschädlich 169, 14. — 2) Sinnlosigkeit, Falschheit: वचनस्य R. 4, 17, 8. इत्यप्यं वादः स गतो व्यर्थता कथम् so v. a. unwahr geworden MBh. 2, 2607.

व्यर्थत्व (wie eben) n. Sinnlosigkeit, das im-Widerspruch-Stehen Schol. zu Kīvāid. 3, 131. fg.

व्यर्थीकर् (व्यर्थ + 1. कर्) nutzlos machen: °कृत Prañ. 31, 3.

व्यर्थुक (von घर्थ mit वि) adj. verlustig gehend, mit instr. der Sache: सोमपोथेन Kīti. 11, 1. 26, 8. घ्र° TS. 5, 3, 3. 8. TBr. 2, 1, 3. 3, 3, 4, 5.

व्यलीक (2. वि + घ्र°) 1) n. Leid, Schmerz; = पीडा AK. 3, 4, 2, 12. = पीडन H. an. 3, 94. Med. k. 154. = घर्कार्य Traik. 3, 3, 42. H. an. Med. = विप्रिय oder घर्प्रिय H. 744. H. an. Med. HALĀS. 4, 64. Uśāval. zu Uśādis. 4, 25. = दुःख Jāḍava bei MALLIN. zu Kir. 3, 19. = खेद Uśāval. नहि तेन मम भ्रात्रा मुमुक्षमपि किं च न । व्यलीकं कृतपूर्वम् MBh. 3, 270. व्यलीकं परं प्राप्तः 271. 17004. °स्थान (so mit der ed. Bomb. zu lesen) 4, 112. 13, 297. Hāriv. 8420. R. 2, 26, 38 (39 GORR.). 64, 8. R. GORR. 2, 16, 8. 30, 19. 66, 7. 5, 37, 43. 41, 10. 47, 19. Mār. 110, 22. Kumāras. 3, 25. शमितपरत्रय° adj. Schmerz über Ragh. 4, 87. प्रत्यदेश° Çāñ. 183. कुर्वन्नपि व्यलीकानि Spr. (II) 1818. Kir. 3, 19 (= तैलदय nach MALLIN.). Çic. 9, 85. घ्र° dem es wohlgeht (= निष्कपट Nīlak.) MBh. 5, 698. — 2) adj. unwahr, lügnertisch, heuchlerisch: eine Person Bāla. P. 5, 11, 17. वचम् 8, 22, 2. °कथा Spr. (II) 1805. व्यलीकम् adv.: रुहडः Bāla. P. 6, 14, 48. घ्र° ehrlich Daçar. 2, 23. wahr: वचम् Bāla. P. 4, 19, 22. °व्रत 2, 9, 4. 4, 8, 19. घव्यलीकम् adv. 3, 21, 22. 10, 51, 32. — 3) n. Falsch, Lüge, Unwahrheit, Betrug H. 379. HALĀS. 4, 63. न व्यलीकं वेदत् Spr. 3208. Çic. 7, 54 (pl.; = घर्प्रियवचनानि MALLIN.). Mār. P. 15, 2. KATHĀS. 62, 104. Prañ. 97, 1. Bāla. P. 2, 4, 19. 3, 21, 34. — 4) n. = वैलदय Traik. 3, 3, 42. H. an. Med. Jāḍava. — 5) m. = नागर Traik. 3, 1, 6. 3, 42. Med. — 6) n. = व्यङ्ग H. an. — Vgl. निर्व्यलीक (nicht falsch Suçā. 2, 55, 15. nicht entsteht 153, 4).

व्यत्कश Çānt. 4, 7. gaṇa द्वारादि zu P. 7, 3, 4. Vor. 7, 4 (व्यत्कश). f. घा eine best. Pflanze RV. 10, 16, 13. — Vgl. वैपत्यकश.

व्यवकलन (von 2. कल् mit व्यव) n. das Subtrahiren Colum. Alg. 5. व्यवकलित (wie eben) n. dass. ebend.